

skerčen v krogu svojih gladnih bratov, ves zmeršen z med pleča stisnjeno glavo ter se mu samo sajasti kljun in rudečkaste oči iz kožuha vidijo. Kadar se od snega zrak potamni, si poišče potepuh kacega podstrešja; kadar pa strehe mraza škripljejo, se usede na streho proti solncu ali pa na zmerznjeno okno terkaje milostinje prosi. Kakor hitro se pa spet pomladansko solnce prikaže in sneg spet začne kopneti, se mu spet poverne lahkonmna misel; spet začne bučno klicanje in derzno letanje, vrabec je spet stari potepuh.

Post je minul, začelo se je spet novo brezskerbno življenje, zdaj je spomlad; zime ni več; spet mu je dobrotljivi Bog mizo razgernil!

Pa tudi mi moramo spomladi glas tega dangubca v zboru pomladanske (ouverture) besede ptičev radostno pozdraviti, ker tudi on s svojim glasom Stvarnika slavi; zato mu tudi ne zamerimo, da tako ošabno in brezkerbno živi, ker je tudi v ptičjem narodu kakor pri nas, nekaj gospode nekaj revežev (proletarcev.)

Ako stvar v obče vzamemo, je on tudi ravno zato vsvarjen; on nas pa tudi poverh tega v mestih opominja veselih skupšin vaške ptičadi, in če to stori, nam skazuje nekatere dobre službe.

M A C R O N.

(Konec.)

Tako bukve Bhagavat govorijo o tej avatari. Vsakdo hitro vidi, da je to popačena povest od občinskega potopa, ktero so narodi po razkropitju na vse kraje sveta zanesli. Ta avatara se je pri Indijancih velela *Matsja-avatara*. Matsja, Macja, Makara, pomeni v Sanskritu ribo, Mokvā, Makva pa ribarja. Primeri slovensko *mačiti* (*močiti*) *makro* (novoslov. mokro) mokrota, Mokrica grad na Kranjskem. Po tej avatari so nastale imena MACRON, MOCIANCVS ¹⁾ MACENA, MACEMAR ²⁾ (Mokron, Močnik, Močena, Močmr). Familie Mokron, Močnik, Močič, itd. še zdaj živijo po Slovenskem. V Sanskritu se tudi riba veli „*sukšas*“ (Eichhoff pag. 167) kar tudi pomeni in izrazi pojem (Begriff:) mokro, nass, feucht, zato itena VXELIM ³⁾ na slovenskorimskih kamnih. Kamen s tim imenom je najden bil v srenji *Ribnigost* blizo Laškega (Tüffer), kar jasno na Višnu — Radegostovo častje opominja. Na Peutingerovih tablah se tudi najde rimska postaja *Uxelim*, ktera se bo pri dnešnjih *Ribnicah* iskati mogla. Zavaljo te avatare so Višntu v Indii božjo čast pod *podobu ribe* skazovali, kakor Wiese (Indien I. 268) piše: „Dem Višntu werden unter der Gestalt eines Fisches göttliche Ehrenbezeugungen gezollt.“ Na štajerskih rimskoslovenskih kamnih pa skoro ni enega, na katerem se ne bi Višnu pod to podobo našel. Takšni kamni so v *Ptuji* na severni strani turna, v *Sekavi* nad Lipnico (Muhar Tab. XII. Nr. 9. 36.) v *Viani* (Voitsberg, Muhar Tabl. VXIII.) itd. Pa še nismo dokazali, da se od Makronove avatare tudi sled v *severnoslovenski* mitologiji najde. V svetem Kievi so Rusi častili Boga *Mokoša* sestavljenega iz *ribomoške* podobe. (Hanus 293. Kol-

¹⁾ Eichhorn Beitrag II. pag. 70. ²⁾ Muhar Gesch. d. St. I. 362. ³⁾ Muhar I. c. pag. 373.

lar Slava Boh. 250. Vollmer 1212.) Tako se tudi indiĉka Matsja avatara obrazuje (glej Vollmer Tab. LXXXVI n. 289.)

Da kievski Bog *Mokoš* presojen po etimologii tisto pomeni, kar Matsja in Makron vsakdo hitro zapopade. Dalje govori Crancius (Saxonia Köln. 1574 pag. 99.) od nekega boga *Kroda* in ga popisuje: „senem in pisce stantem, qui rotam teneret et urnam, in rota unione populi, in urna rerum significans abundantiam.“ Že iz atributov se vidi, da je taj Krodo ni drugi kakor Višnu-Radegost, ker tudi Višnu po Paullinu (System. Bram. pag. 284) „manu-rotulam ferream tenet.“ Tako tudi visoko učeni Ritter (Vorhalle 62. 69) „v slavenskem Bogu Krodu“ spozna indiĉko Matsja-avatara. Ime po Krodu najdemo večkrat na rimskih kamnih in sicer žensko CROYTA. ¹⁾ Visoki ô se pri karantanskih Slovencih zmiraj kot ou izgovarja, rouka namesto roka. Priime Krodovo je bilo tudi Sater (Hannš 116, Krok II. p. 375.) in možka in ženska imena SATRON, SATERVNA ²⁾ se večkrat najdejo na noriĉkih in panonskih monumentih.

Če človek dragocene ostanke naših predstarišev pozorno spregleduje, kakor se mu še pokažejo v kamnih in drugih reĉeh njihove umetnosti, ga vse to z velikim nadušenjem in preĉudenjem napolnjuje. Povsod se vidi velika moĉ. Poglejmo samo Kršnatov steber v Ptuj—veliko na podnožju zraven stojeĉo peĉnato plošo, povrh ktere dva mogoĉna leva, Višnutovi podobi, ležita, in med kterima sloni njegova možolevska glava, in ne bomo se mogli naĉuditi, če premislimo, kakšnih silnih moĉi je bilo treba celo plošo izsekati u peĉovnatem Pohorju in jo spraviti do staroslavnege mesta. Uno kolosalnost, ktero nam Robertson (Hystor. Disquisitions p. 225) v indiĉkih pagodah popisuje, najdemo en miniature v tem spomeniku izražen. Mogile razkopane odkrivajo priĉe, ktere oĉitujejo veliko stopnjo nekdanje umetnosti noriĉkih in panonskih Slovencev. Sklede, kotli, orožja in druge reĉi kažejo na veliko umetnost v delih umetnih. Celo nože, zagvozde in kladiva iz kamena se najdejo, znabiti, da so njim, kakor Mejikancem, služili namesto železnih. Posebno se v razkopanih gomilah najde dosti kinĉarij iz meda in zlata. postavim naroĉnih rink, ušnic, koral iz jantara (elektra) in prstanjev. To umetnost so noriĉki in panonski Slovenci gotovo že z seboj prinesli iz pradomovine svoje iztoĉne Indie, ker se tudi na njih hvali umetnost juvelirska, brušenja in skladanja dragih kamenjev, tkalstva umetnega in barvanja. (James Mill. Esq. Hist. of th. brit. Ind. II. 23.)

Ali se bode kadaj slovenska glava našla, da bo vse te reĉi preuĉila, in roka slovenska, ktera bo slovenski vse to popisala? Zmiraj se še oglasujejo za celtogalske in rimske (glej Wochenbl. der steir. Landw. Nr. 28 in 29) ĉeravno vsak kamen, pred kterega se le postavi glasno govori: „Nisem celtogalsk ne rimsk, ĉeravno na meni stojijo ĉrke latinske. Rimljan je vladal ĉez narod, v kterega pradomovini mi ležimo in storil je to, kar je pesnik slovensk v proroĉjem duhu zapel:

Za besede materinske,

Kteri nam tak drage ble

Nam ste davali latinske,

Ter ostudne nam boge.

(Kreml.)

Kakor praocetjje vaši, iztoĉni Indiani, imajo in so imeli od nekaj odviše duha *posnemanja* (Forster Travelo I. 80) tako tudi pokolenjaki Slo-

¹⁾ Ankershofen Handb. der Gesch. Kärnth. V. 623. Muhar Gesch. d. Stei. I. 397.

venci so podedovali taj greh in zapustivši svoje običaje, nošo in druge narodne vlastitosti se klanjajo malikom ptujšine. Taka je žalibože! kdaj bodo drugi narodi proti nam pravični, pa kdaj bomo mi proti sebi samim? —

Slovstveni glasnik.

Divji Hunci pred mestom Meziborom. Pod tim naslovom je prišla na svitlo v založbi Sigmundove bukvarnice v Celovcu nova podučna in kratkočasna povest iz 10. stoletja za slovensko mladost in tudi za odrasčene ljudi. Prestavljena je v prav gladkem lahkorazumljivem jeziku poleg nemškega od enega najslavnejših pisateljev na Dunaju. Se bo gotovo vsakemu bravcu močno prikupila. Priporočamo jo vsem Slovencem posebno za šolska darila. — Zunajna oprava je kaj lična, natis čist in razločen iz Pichlerjeve tiskarnice na Dunaju. Knjiga šteje 100 strani in velja terdo vezana po vseh slovenskih mestih enako 16 kr. sr. —

Slišati je, da je preslavni prof. Dr. Miklosič ravno dokončal sestavo *slovenskega berila za gornjo gimnazijo*. Bog daj, da bi skorej beli dan zagledalo, ker brez dobrega berila slovenski uk na višjih gimnazijah po nikakoršnjem zaželjenega sadu donášati ne more. — Za društvo sv. Mohora se ravno tiska: *stari Urban ali zimski pogovori dobrih kmetov v 1500 iztisih*. — Slavna kmetijska družba v Ljubljani je sklenila, prvi del *umnega kmetovanja in gospodarstva, ki poljodelstvo in obdelovanje travnikov* zapopada berš v 2000 iztisih natisniti dati. Tako bo slovensko slovstvo v kratkem sopet s prav važnim delom obogačeno. —

G. Ivan Trnski bo svoj preizverstni prevod „*Kraljodvorskega rokopisa*“ z nekoliko razjasnenji in приметbami te dni tisku predal. — Naš slavni domorodec g. prof. Macun je spisal „*slovnico nemškega jezika*“ za porabo spodnjih ilirskih gimnazij. Njej je dodana tudi čitanka za prva dva razreda. — V Gajevej tiskarnici bodo v kratkem dogotovljene „*Piesni razlike*“ od Gjorgjića.

Slovstvo česko. Kollarova *Staro-Italia Slavjanska* je ravno v deržavnej tiskarnici dogotovljena. — Česki pisatelj Špatny je ravno svoj lovski slovar dogotovil. — Najimennitjša knjiga, ki je poslednje dni izšla, je *Německo-česky slovník vědeckého názvosloví pro gymnasia a realné školy* s predgovorom od Šafaříka.

V Lvovu jame nov leposloven časopis pod imenom *Lada* vsak teden izhajati. Vredoval ga bo g. Severin Gavrilov Šehovič. Skoz prvo četertletje se bo z latinskimi pisnimi tiskal.

Različne drobtince.

* Iz Zagreba. Naš slavnoznani umětnik v slikarstvu g. Karas, — isti, ki je ravno Zagrebškemu museu sliko umirajočega pěsnika *Stanko Vraza* poklonil, za kateri nepozabljivi dar mu bode Jugoslavenstvo vedno zahvalno — obrazuje sadaj v Karlovcu *Ivana Gundulića*, kakó mu pod lipoj sedečemu vila slovinkinja gosli predaja, ravno tiste gosli, na kterih je ime poljskega kralja Vladislava v svojem *Osmanu do nebes* proslavil.

24. maja 1851 ob 4^{3/4} ur popoldne se je oprostil s ovim světom *Stanko Vraz* naš prvak, prorok lepše dobe slavenstva, naša najsměliša nada, jedna izmed najsjajnijh zvězd na obzorju jugoslavenskem, ktera zaslužuje, da se v gornjej Ilirii zraven *Prešerna* in v iztoku zraven *Milutinovića* in *Petra Petrovića Njeguša* světi. *Věchnaja pamjat!*